

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ:210-8259140-1-FAX: 210-8259235

ΚΙΝ:6977506705, e-mail :pzygouris@gmail.com

E-mail: pzygouris@gmail.com

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Με το υπ' αριθμ. πρωτ. 2539354/ 14-05-2019 έγγραφο της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) ετέθη στην Ε.Δ.Ε.Υ.Α προς γνωμοδότηση το κάτωθι ερώτημα:

« Εάν δικαιούνται, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, να λαμβάνουν επίδομα θέσης ευθύνης:

-Ο αναπληρωτής προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας, και αν ο συγκεκριμένος δικαιούται να αναπληρώνει συνεχώς τον Προϊστάμενο Τεχνικής υπηρεσίας ο οποίος εκτελεί καθήκοντα Γενικού Διευθυντή

-Ο αναπληρωτής Προϊστάμενος Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών

-Η υπεύθυνη του Γραφείου Έκδοσης λογαριασμών και Συνδέσεων Υδρομέτρων η οποία παραλλήλως ασκεί και χρέη αναπληρωτή Υπευθύνου του Τμήματος Εκμετάλλευσης, ενόψει του γεγονότος ότι δεν έχει ορισθεί άλλος ως Υπεύθυνος

-Η υπεύθυνη του Γραφείου Προσωπικού η οποία παραλλήλως ασκεί καθήκοντα αναπληρωτή Υπευθύνου του Διοικητικού Τμήματος, ενόψει του γεγονότος ότι ο ορισθείς Υπεύθυνος βρίσκεται σε προσωρινή σύνταξη

Τα παραπάνω, με δεδομένο ότι για τους ανωτέρω οι οποίοι εκτελούν χρέη αναπληρωτή δεν υπάρχει απόφαση για αναπλήρωση»

Για τα ανωτέρω τεθέντα ερωτήματα αρμόζει κατά τη γνώμη μου η κάτωθι απάντηση.

I. Το επίδομα θέσης ευθύνης – Νομοθετικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το **άρθρ. 18 ν. 4024/2011** , περί επιδόματος θέσης ευθύνης, ορίζονται τα εξής:

«1. Στους προϊσταμένους οργανικών μονάδων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., οποιουδήποτε επιπέδου καταβάλλεται, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά της, μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης οριζόμενο, κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής:

α)	Προϊστάμενοι	Διοίκησης:
αα)	Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων Διοίκησης,	εννιακόσια (900) ευρώ.
ββ)	Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Διοίκησης,	τετρακόσια (400) ευρώ.
γγ)	Προϊστάμενοι Υποδιευθύνσεων Διοίκησης	τριακόσια (300) ευρώ.
δδ)	Προϊστάμενοι Τμημάτων Διοίκησης	διακόσια πενήντα (250) ευρώ.
εε)	Προϊστάμενοι Παιδικών Σταθμών,	εκατό (100) ευρώ.
β)	Προϊστάμενοι	Εκπαίδευσης:
αα)	Περιφερειακοί Διευθυντές	εννιακόσια (900) ευρώ.
ββ)	Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	πεντακόσια πενήντα (550) ευρώ.
γγ)	Προϊστάμενοι Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης,	τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ.
δδ)	Σχολικοί Σύμβουλοι προσχολικής αγωγής, δημοτικής εκπαίδευσης, ειδικής αγωγής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,	τετρακόσια (400) ευρώ.
εε)	Διευθυντές Ενιαίων Λυκείων, Επαγγελματικών Λυκείων, ΚΕ.Δ.Δ.Υ. και Ε.Ε.Ε.Ε.Κ., και προϊστάμενοι Γραφείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας	

Εκπαίδευσης και του Γραφείου Μειονοτικής Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης τριακόσια (300) ευρώ και εφόσον τα σχολεία διαθέτουν τουλάχιστον έξι (6) τμήματα τριακόσια πενήντα (350) ευρώ.

σστ) Διευθυντές Γυμνασίων, Επαγγελματικών Σχολών, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), Δημοσίων ΙΕΚ, Τετραθέσιων και άνω Δημοτικών Σχολείων και Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων, διακόσια πενήντα (250) ευρώ. Εφόσον τα σχολεία διαθέτουν τουλάχιστον εννέα (9) τμήματα τριακόσια (300) ευρώ.

ζζ) Υποδιευθυντές Σχολικών Μονάδων και Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων, Υπεύθυνοι Τομέων Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων, και Προϊστάμενοι Τμημάτων Εκπαιδευτικών Θεμάτων των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και Υπεύθυνοι Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, εκατόν πενήντα (150) ευρώ.

ηη) Προϊστάμενοι Μονοθέσιων, Διθέσιων και Τριθέσιων Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων εκατό (100) ευρώ.

2. Το επίδομα της προηγούμενης παραγράφου καταβάλλεται και στην περίπτωση προσωρινής απουσίας του δικαιούχου από τα καθήκοντά του, για οποιαδήποτε αιτία, αλλά όχι πέραν των δύο (2) μηνών συνολικά κατ' έτος.

3. Σε περίπτωση νόμιμης αναπλήρωσης των προϊσταμένων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, το επίδομα της αντίστοιχης βαθμίδας καταβάλλεται μετά την παρέλευση διμήνου στους αναπληρωτές των θέσεων αυτών. Ειδικότερα, στην περίπτωση κένωσης ή σύστασης θέσης προϊσταμένου οργανικής μονάδας καταβάλλεται το ως άνω επίδομα στο νόμιμο αναπληρωτή, από την έναρξη της αναπλήρωσης.

4. Επί συρροής αξιώσεων για λήψη του επιδόματος από δύο βαθμίδες καταβάλλεται μόνο το ποσό που αντιστοιχεί στην ανώτερη βαθμίδα.»

Με την παρ. 12 της υποπαρ. Γ1 (ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ) της παρ. Γ ν. 4093/2012 ορίζεται ότι:

«12. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Δεύτερου του ν. 4024/2011 που αφορούν το βαθμολογικό και μισθολογικό καθεστώς των υπαλλήλων του άρθρου 4 του ίδιου νόμου, έχουν ανάλογη εφαρμογή, από 1.1.2013, και στο προσωπικό των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), που ανήκουν στο Κράτος ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α., κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή δημόσιου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, εποπτείας, διορισμού και ελέγχου της πλειοψηφίας της Διοίκησης τους, συμπεριλαμβανομένων των Γενικών και Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων, ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από πόρους των ως άνω φορέων κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, καθώς και των λοιπών δημόσιων επιχειρήσεων, οργανισμών και ανωνύμων εταιρειών, που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α` του ν. 3429/2005 (Α` 314), όπως έχουν τροποποιηθεί με τις διατάξεις της παρ. 1α του άρθρου 1 του ν. 3899/2010 (Α`212)...»

Η περίπτωση 12 καταργήθηκε από 1.1.2016 δυνάμει των άρθρων 34 και 35 Ν.4354/2015, ΦΕΚ Α 176/16.12.2015 ως εξής:

«Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται:

α. Οι διατάξεις των άρθρων 12 έως 25, 28, 29, 30 του Ν. 4024/2011, καθώς και οι κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις, και με την επιφύλαξη της παραγράφου η` του άρθρου 33 του νόμου αυτού, του άρθρου 31 με την επιφύλαξη της περίπτωσης α` του άρθρου 33 του παρόντος και 32 με την επιφύλαξη της παραγράφου β` του άρθρου 33 του παρόντος.

β. Η περίπτωση 12 της υποπαραγράφου Γ1 της παρ. Γ` του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012.

γ. Οι περιπτώσεις α` και β` της παρ. 2 του **άρθρου 13** του ν. **2703/1999** (Α` 72).

δ. Κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, κατά το μέρος που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή κατά το μέρος που ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο θέματα που διέπονται από αυτόν.»

Με το **αρθρ. 7 ν. 4354/2015**, αναφορικά με το πεδίο εφαρμογής, ορίζεται ότι:
«Πεδίο εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του παρόντος υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου:

α) των φορέων της περίπτωσης στ` της παρ. 1 του **άρθρου 14** του ν. **4270/2014** (Α` 143),

β) των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (Α.Δ.Α.), της περίπτωσης γ` της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/ 2014 (Α` 143),

γ) των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (Ο.Κ.Α.),

δ) των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού,

ε) των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.),

στ) των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος, ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α.- κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή

δημόσιου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, εποπτείας, διορισμού και ελέγχου της πλειοψηφίας της Διοίκησής τους- ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας,...»

Περαιτέρω, με το **άρθρ. 16 ν. 4354/2015**, ως ισχύει , περί επιδόματος θέσης ευθύνης ορίζεται ότι:

«Άρθρο 16

Επίδομα θέσης ευθύνης

1. Στους προϊσταμένους οργανικών μονάδων καταβάλλεται, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους, μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης οριζόμενο, κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής:

α) Προϊστάμενοι Διοίκησης:

αα) Γενικοί Γραμματείς Υπουργείου, χίλια τετρακόσια (1.400) ευρώ.

αβ) Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς Υπουργείου και Ειδικοί Γραμματείς Υπουργείου, χίλια εκατόν πενήντα (1.150) ευρώ.

αγ) Υπάλληλοι της κατηγορίας Ειδικών Θέσεων 1ου και 2ου βαθμού, εξακόσια (600) και πεντακόσια πενήντα (550) ευρώ αντίστοιχα.

αδ) Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων και Συντονιστές Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, χίλια (1.000) ευρώ.

αε) Προϊστάμενοι Διευθύνσεων και Προϊστάμενοι των πολιτικών γραφείων των μελών της κυβέρνησης και των υφυπουργών, τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ.

αστ) Προϊστάμενοι Υποδιευθύνσεων, τριακόσια πενήντα (350) ευρώ.

αζ) Προϊστάμενοι Τμημάτων, διακόσια ενενήντα (290) ευρώ.

«β) Προϊστάμενοι Εκπαίδευσης:

αα) Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, εννιακόσια (900) ευρώ.

ββ) Διευθυντές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, πεντακόσια πενήντα (550) ευρώ.

γγ) Οργανωτικοί Συντονιστές των Περιφερειακών Κέντρων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.), τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ.

δδ) Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου, τριακόσια πενήντα (350) ευρώ.

εε) Προϊστάμενοι των Κέντρων Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.) και Προϊστάμενος του Γραφείου Μειονοτικής Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τριακόσια πενήντα (350) ευρώ.

στστ) Διευθυντές Γενικών Λυκείων, Επαγγελματικών Λυκείων, Ειδικών Λυκείων, Ενιαίων Ειδικών Επαγγελματικών Γυμνασίων-Λυκείων, Ειδικών

Επαγγελματικών Λυκείων και Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.), Μουσικών Γυμνασίων με λυκειακές τάξεις και Καλλιτεχνικών Γυμνασίων με λυκειακές τάξεις, τριακόσια (300) ευρώ ή, εφόσον τα Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια και τα Μουσικά και Καλλιτεχνικά Γυμνάσια με λυκειακές τάξεις διαθέτουν εκατόν είκοσι (120) τουλάχιστον μαθητές και οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) τριάντα (30) τουλάχιστον μαθητές, τριακόσια πενήντα (350) ευρώ.

ζζ) Προϊστάμενοι των Τμημάτων Εκπαιδευτικών Θεμάτων των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τριακόσια (300) ευρώ.

ηη) Διευθυντές Γυμνασίων, Επαγγελματικών Σχολών, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), δημόσιων Ι.Ε.Κ., Ειδικών Γυμνασίων, Ειδικών Επαγγελματικών Γυμνασίων, τετραθέσιων και άνω γενικών και ειδικών δημοτικών σχολείων και νηπιαγωγείων, Εργαστηριακών Κέντρων και Σχολών και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΟΑΕΔ., διακόσια πενήντα (250) ευρώ ή, εφόσον τα σχολεία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης διαθέτουν εκατόν είκοσι (120) τουλάχιστον μαθητές και οι Σ.Μ.Ε.Α.Ε. τριάντα (30) τουλάχιστον μαθητές, τριακόσια (300) ευρώ.

θθ) Υποδιευθυντές σχολικών μονάδων, Εργαστηριακών Κέντρων, Σ.Δ.Ε. , δημόσιων Ι.Ε.Κ. και Σχολών και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΟΑΕΔ. Υπεύθυνοι Τομέων Εργαστηριακών Κέντρων, Προϊστάμενοι των Κέντρων Εκπαίδευσης για την Αειφορία (Κ.Ε.Α.), εκατόν πενήντα (150) ευρώ.

ιι) Προϊστάμενοι μονοθέσιων, διθέσιων και τριθέσιων δημοτικών σχολείων, νηπιαγωγείων και παιδικών σταθμών, εκατόν πενήντα (150) ευρώ.».

γ) Οι Προϊστάμενοι των Τμημάτων της Ιατρικής και Νοσηλευτικής Υπηρεσίας των Νοσοκομείων, διακόσια πενήντα (250) ευρώ.

2. Στην περίπτωση που οι δικαιούχοι του εν λόγω επιδόματος απουσιάζουν προσωρινά από τα καθήκοντά τους, κατά τη διάρκεια θεσμοθετημένων αδειών, πλην της κανονικής, για συνεχόμενο χρονικό διάστημα άνω του ενός (1) μήνα, το επίδομα θέσης ευθύνης καταβάλλεται στον υπάλληλο που ασκεί νόμιμα χρέη αναπληρωτή, μέχρι την οριστική επιστροφή του δικαιούχου στα καθήκοντά του.

3. Στην περίπτωση κένωσης ή σύστασης θέσης προϊσταμένου οργανικής μονάδας το ως άνω επίδομα καταβάλλεται στο νόμιμο αναπληρωτή, από την έναρξη της αναπλήρωσης.

4. Επί συρροής αξιώσεων για λήψη του επιδόματος από δύο (2) βαθμίδες καταβάλλεται μόνο το ποσό που αντιστοιχεί στην ανώτερη βαθμίδα.

5. Για τους υπαλλήλους των Ν.Π.Ι.Δ. και των Δ.Ε.Κ.Θ. του κεφαλαίου Α` του ν. **3429/2005**, οι οποίοι κατέχουν θέση ευθύνης που δεν αντιστοιχεί στα ανωτέρω οριζόμενα, εκδίδεται απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του αρμόδιου Υπουργού, με την οποία οι εκάστοτε θέσεις ευθύνης, σύμφωνα με τον οργανισμό του φορέα, αντιστοιχίζονται με τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις της παραγράφου 1. Μέχρι την έκδοση της ως άνω κοινής υπουργικής απόφασης δεν είναι δυνατή η καταβολή του συγκεκριμένου επιδόματος.».

Από τις ανωτέρω προδιαληφθείσες διατάξεις, συνάγεται ότι το **άρθρ. 16 ν. 4354/2015, περί επιδόματος θέσης ευθύνης**, εφαρμόζεται και για τους υπαλλήλους (ΙΔΑΧ- ΙΔΟΧ)/ εργαζομένους σε Δ.Ε.Υ.Α, καθότι αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της παρ. 4 του άρθρου 252 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ), όπως κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. **3463/2006** (Α` 114) έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα (άρθρ. 1 ν. 1069/1980).

II. Επί των τεθέντων ερωτημάτων

Ο **θεσμός της αναπλήρωσης** στο Διοικητικό Δίκαιο, έχει καταρχήν **προσωρινό** και **χρονικά περιορισμένο** χαρακτήρα, υπό την έννοια ότι δεν νοείται αναπλήρωση η οποία εγγίζει τα όρια της «οιονεί» τακτικής υποκατάστασης διοικητικού οργάνου. Δεν νοείται ως εκ τούτου αναπλήρωση επ' αόριστον, διότι στην περίπτωση αυτή θα επερχόταν **καταστρατήγηση** του θεσμού της αναπλήρωσης και της φύσεως αυτής.

Αναφορικά με την περίπτωση, της νομιμότητας του χρόνου της αναπλήρωσης και ειδικότερα της νομιμότητας καταβολής του επιδόματος θέσης ευθύνης σε Αναπληρωματικό όργανο έχει κρίνει τόσο το Συμβούλιο Επικρατείας, όσο και το Ελεγκτικό Συνέδριο, ως Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο.

Ενδεικτικά, σύμφωνα με την ΣΤΕ 3094/2002 (Β' Τμήμα):

«Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι στην περίπτωση μεταβίβασης αρμοδιοτήτων προϊσταμένων περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου

Οικονομικών (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες) σε άλλους υπαλλήλους που υπηρετούν σ' αυτές είναι αναγκαίο να εκδίδεται για τη μεταβίβαση αυτή εξουσιοδοτική απόφαση του προϊσταμένου, η οποία και πρέπει να μνημονεύεται στις πράξεις που εκδίδονται «εντολή Προϊσταμένου» από τους υπαλλήλους αυτούς. Αντιθέτως, στην περίπτωση αναπλήρωσεως των προϊσταμένων των πιο πάνω υπηρεσιών, που δεν υπάρχουν ή είναι απόντες ή κωλύονται, δεν απαιτείται ούτε να εκδίδεται από τον προϊστάμενο απόφαση για την αναπλήρωση, ούτε συνεπώς και να μνημονεύεται τέτοια απόφαση στις πράξεις που εκδίδει ο αναπληρωτής. Απαιτείται όμως να προκύπτει ή να αποδεικνύεται ότι ο αναπληρωτής ήταν ο υπάλληλος που κατά το νόμο δικαιούται να αναπληρώνει τον Προϊστάμενο. (πρβλ. ΣτΕ 16/1994, 320/1995, 1744/92, 3126/1987 (7μ.)).»

Σύμφωνα με την Πράξη 34/2012 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών Ιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου:

«Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι η καταβολή του επιδόματος θέσης ευθύνης σε προϊσταμένους οργανικών μονάδων των δημόσιων υπηρεσιών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των Ο.Τ.Α., τελεί σε συνάρτηση με τη νόμιμη επιλογή και τοποθέτησή τους στις θέσεις αυτές. Ειδικότερα, οι προϊστάμενοι διευθύνσεων και τμημάτων επιλέγονται από το οικείο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Σ.Ε.Π.) ή το οικείο Υπηρεσιακό Συμβούλιο και στη συνέχεια τοποθετούνται στις θέσεις αυτές για πέντε (5) έτη, με απόφαση του οικείου οργάνου. Αν οι θέσεις αυτές κενωθούν πριν από τη λήξη της θητείας ή συσταθούν νέες, οι νέοι προϊστάμενοι επιλέγονται από το οικείο Σ.Ε.Π. ή το Υπηρεσιακό Συμβούλιο, κατά ρητή επιταγή του νομοθέτη, μέσα σε ένα μήνα από τότε που οι θέσεις

κενώθηκαν ή συστάθηκαν. Κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την επιλογή και τοποθέτηση νέου προϊσταμένου, καθήκοντα αναπληρωτή ασκεί εκείνος που πληροί τις οριζόμενες στο άρθρο 87 του Κώδικα προϋποθέσεις, ο οποίος και δικαιούται από την έναρξη της αναπλήρωσης το προβλεπόμενο για τη θέση επίδομα ευθύνης. Επομένως, σε περίπτωση σύστασης ή κένωσης θέσης προϊσταμένου, το επίδομα θέσης ευθύνης καταβάλλεται στο νόμιμο αναπληρωτή για χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός, εντός του οποίου επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση να επιλεγεί ο νέος προϊστάμενος. Μετά την παρέλευση του χρονικού αυτού διαστήματος, ακόμα και αν η θέση προϊσταμένου παραμένει κενή, λόγω μη κίνησης ή μη ολοκλήρωσης της σχετικής διαδικασίας πλήρωσής της, η άσκηση των σχετικών καθηκόντων εκ μέρους του αναπληρωτή είναι μη νόμιμη, με συνέπεια αυτός να μην δικαιούται και το αντίστοιχο επίδομα θέσης ευθύνης (πρβλ. Πράξεις Ι Τμ. Ελ. Συν. 206/2011, 43/2010, 170/2009, 35, 22/2008)».

Με την Πράξη 126/2018 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών Ιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου :

«...2. Περαιτέρω, μετά την κένωση θέσης Προϊσταμένου οργανικής μονάδας της Δημοτικής Αστυνομίας και μέχρι την πλήρωση της θέσης αυτής, επιτρέπεται ο ορισμός, με απόφαση του Δημάρχου, αναπληρωτή Προϊσταμένου στην εν λόγω κενωθείσα θέση. Δεδομένου δε, ότι το επίδομα θέσης ευθύνης δεν συνδέεται με συγκεκριμένο πρόσωπο, αλλά χορηγείται σε εκείνον, ο οποίος, έχοντας τα νόμιμα προσόντα, πράγματι ασκεί καθήκοντα Προϊσταμένου (Ε.Σ. Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο Ι Τμ. 208, 50/2016, 191/2015) και σε συνδυασμό με το ότι, για την απόληψη του επιδόματος εκ μέρους του νομίμως ορισθέντος, σε περίπτωση κένωσης ή σύστασης νέας θέσης, αναπληρωτή, δεν τάσσεται από τις μισθολογικού περιεχομένου διατάξεις (βλ. ως άνω άρθρο 16 παρ. 3 του ν. 4354/2015) προθεσμία, ο αναπληρωτής

Προϊστάμενος δικαιούται το εν λόγω επίδομα για όσο χρόνο ασκεί τα καθήκοντα αυτά (Ε.Σ. Ι Τμ. πράξη 31/2013, Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο Ι Τμ. 50/2016, 191/2015, 154/2014, 44, 48, 84, 89, 116, 208/2013). Ωστόσο, η τακτική διαδικασία επιλογής Προϊσταμένου από το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο πρέπει να ξεκινά και να ολοκληρώνεται εντός ευλόγου χρόνου από την κένωση ή σύσταση της οικείας θέσης, κατά τη σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία των προμνησθεισών διατάξεων (Ε.Σ. Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο Ι Τμ. 208/2016), καθόσον αυτό (Σύνταγμα) κατοχυρώνει την ορθολογική, αποτελεσματική και αδιάλειπτη λειτουργία της Διοίκησης, η οποία προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την επιλογή των καταλληλότερων υπαλλήλων στις θέσεις ευθύνης μέσω ενός συστήματος επιλογής, το οποίο διέπεται από τις αρχές της διαφάνειας, αξιοκρατίας και αντικειμενικότητας, προϋπόθεση που δεν εξασφαλίζεται κατά την εφαρμογή των διατάξεων περί αναπλήρωσης Προϊσταμένων, ως εκ του προσωρινού χαρακτήρα της αναπλήρωσης αυτής (Ε.Σ. Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο Ι Τμ. 20/2018, 2, 226, 240/2017)

...

Β. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά ανωτέρω, το Κλιμάκιο κρίνει ότι το χρονικό διάστημα της αναπλήρωσης, στο οποίο αφορά το ελεγχόμενο χρηματικό ένταλμα πληρωμής, δεν είναι ιδιαίτερα μακρό, ώστε να δύναται να υποστηριχθεί ότι έχει σημειωθεί σημαντική καθυστέρηση στην έναρξη της διαδικασίας επιλογής Προϊσταμένου από το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο. Ενόψει, όμως, του ότι για την εν λόγω διαδικασία επιλογής, όπως προβάλλει ο αναπληρωτής Επίτροπος, πράγματι δεν προσκομίζονται στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει ότι έχει προκηρυχθεί η πλήρωση της οικείας θέσης ή, έστω, ότι έχει δοθεί εντολή για άμεση έναρξη της διαδικασίας προκήρυξης της θέσης αυτής, επισημαίνεται, ότι τα αρμόδια όργανα του Δήμου ... οφείλουν, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος, να εκκινήσουν και να ολοκληρώσουν την τακτική διαδικασία πλήρωσης την εν λόγω θέσης. Σε

διαφορετική περίπτωση, η τυχόν περαιτέρω καθυστέρηση στην έναρξη της διαδικασίας επιλογής Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Δημοτικής Αστυνομίας από το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο ενδέχεται να οδηγήσει σε καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων περί καταβολής του επιδόματος από την έναρξη της αναπλήρωσης (Ε.Σ. Κλιμ. Πρωλ. Ελ. Δαπ. στο Ι Τμ. 20/2018, 2, 226/2017, 283/2015).»

**Με την Πράξη 166/2015 του Κλιμακίου Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών στο
Ι Τμήμα Ελ. Συν:**

Μη νόμιμη η καταβολή ποσού 450,00 ευρώ σε υπαλλήλους Δήμου, ως επιδομάτων θέσης ευθύνης για το χρονικό διάστημα από 7 έως 31.1.2015, λόγω αναπλήρωσης Προϊσταμένων αντίστοιχων Τμημάτων του Δήμου, καθόσον δεν προηγήθηκε ο ορισμός τους ως αναπληρωτών Προϊσταμένων στα ανωτέρω αντίστοιχα Τμήματα του Δήμου με σχετικές αποφάσεις του Δημάρχου, η δε σχετική απόφαση του ίδιου Δημάρχου περί ορισμού του δεύτερου εξ αυτών ως αναπληρωτή Προϊσταμένου δεν έχει αναδρομική ισχύ, κι επομένως δεν αφορά στο επίμαχο χρονικό διάστημα. Περαιτέρω, ο ορισμός τους ως αναπληρωτών Προϊσταμένων ήταν αυτοδίκαιος, δεδομένου ότι είχαν τα σχετικά νόμιμα τυπικά προσόντα, οπότε αρκούσε γι' αυτόν η προς αυτούς κοινοποίηση σχετικού εγγράφου της Προϊσταμένης της Δ/σης Διοικητικών Υπηρεσιών του Δήμου και η από 7.1.2015 ανάληψη των καθηκόντων τους ως αναπληρωτών Προϊσταμένων. Επιπλέον η επίκληση του άρθρου 18 παρ. 2 του ν. 4024/2011, σύμφωνα με το οποίο για δίμηνο χρονικό διάστημα κατ' έτος, που συμπίπτει εν μέρει με το κρίσιμο χρονικό διάστημα, το επίδομα δικαιούται η τελούσα σε άδεια αντίστοιχη τακτική Προϊσταμένη, που αυτός αναπληρώνει, στερείται βάσης, καθότι, σε

περίπτωση απουσίας του τακτικού Προϊσταμένου του οικείου Τμήματος για χρονικό διάστημα πέραν των δύο (2) μηνών, το επίδομα θέσης ευθύνης λαμβάνει ο αναπληρωτής του, για όλο το επόμενο χρονικό διάστημα της αναπλήρωσης, μη δικαιούμενου του τακτικού Προϊσταμένου να το λάβει μετά την πάροδο του αρχικού διμήνου της απουσίας του ούτε καν για χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών κατ' έτος (η σχετική πρόβλεψη της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4024/2011 αφορά την περίπτωση που ο οικείος τακτικός Προϊστάμενος απουσιάζει για μικρά τμηματικά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν συνολικά τους δύο (2) μήνες κατ' έτος).»

Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 1 Πράξεις 44/2013, 48/2013 –Επίδομα αναπληρωτή Προϊστάμενου

Κρίνεται για πρώτη φορά από το Ελεγκτικό Συνέδριο η καταβολή του επιδόματος θέσης ευθύνης, μετά τη δημοσίευση του ν. 4147/2013 και του 4141/2013. Συγκεκριμένα το Κλιμάκιο έκρινε ότι για την τοποθέτηση αναπληρωτή Προϊστάμενου Τμήματος Δήμου, που έχει συσταθεί με τον εκδοθέντα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 254 του ν. 3852/2010 Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του και την καταβολή σ' αυτόν επιδόματος θέσης ευθύνης, δεν απαιτείται προηγούμενη σχετική απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου αλλά μόνο σχετική απόφαση του αρμοδίου, για την τοποθέτησή του ως αναπληρωτή Προϊσταμένου, οργάνου, δηλαδή του Δημάρχου. Το εν λόγω δε επίδομα του καταβάλλεται από την ημερομηνία τοποθέτησής του ως αναπληρωτή Προϊσταμένου και μέχρι την επιλογή νέου Προϊσταμένου, καθώς αφενός η προθεσμία του ενός (1) μηνός που ο νομοθέτης τάσσει για την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής του νέου προϊσταμένου από την ημερομηνία σύστασης του οικείου

Τμήματος και της θέσης Προϊσταμένου του είναι ενδεικτική, αφετέρου δε η καταβολή του επιδόματος συναρτάται με την ουσιαστική άσκηση καθηκόντων Προϊσταμένου (βλ. και άρθρο 17 παρ. 5 του ν. 4141/2013, Α' 81/5.4.2013).

Πρέπει σε αυτό το σημείο **να διευκρινιστεί**, προς αποφυγή παρανοήσεων, ότι ναι μεν οι Δ.Ε.Υ.Α έχουν τη νομική μορφή Ν.Π.Ι.Δ διεπόμενα από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και καταρχήν δεν εφαρμόζονται σε αυτές οι διατάξεις που αφορούν το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ, ή Ο.Τ.Α, παρά το γεγονός ότι έχουν κοινωφελή σκοπό. Ωστόσο αναφορικά με την επίμαχη υπόθεση της λήψεως επιδόματος θέσης ευθύνης, το **άρθρ. 7 ν. 4354/2015** ρητά υπάγει στο πεδίο εφαρμογής αυτού τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος, ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α.- κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή δημόσιου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, μεταξύ των οποίων είναι και οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α). Παρά το γεγονός ότι η ανωτέρω διαληφθείσα νομολογία και οι πράξεις των Κλιμακίων Προληπτικού Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου αναφέρονται ως επί το πλείστον σε Ν.Π.Δ.Δ, οι κατευθυντήριες γραμμές της νομολογίας αναφορικά α) με το προσωρινό του θεσμού της αναπλήρωσης, β) την απαγόρευση καταστρατήγησης αυτού, γ) τον «δημόσιο» χαρακτήρα του επιδόματος θέσης ευθύνης, καθότι το σχετικό επίδομα σύμφωνα με τον ν. 4024/2011 καταρχήν καταβαλλόταν μόνον σε κατέχοντες θέσεις ευθύνης στο Δημόσιο Τομέα, σε Ν.Π.Δ.Δ και Ο.Τ.Α, αλλά με τον ν. 4354/2015 επεκτάθηκε αναλογικά και στα Ν.Π.Ι.Δ που επιτελούν δημόσιο ή αυτοδιοικητικό σκοπό (μεταξύ των οποίων και οι Δ.Ε.Υ.Α) κρίνεται ορθή η χρήση της ανωτέρω νομολογίας για την αντιμετώπιση του τεθέντος προς γνωμοδότηση ερωτήματος.

Δοθέντων των ανωτέρω, συνάγονται τα κάτωθι **συμπεράσματα**:

- Κατ' αρχήν οι ασκούντες χρέη αναπληρωτών, **δικαιούνται το σχετικό επίδομα θέσης ευθύνης**, όπως αυτό καθορίζεται **στο άρθρ. 16 ν. 4354/2015, παρ. 1, 2, 3** (στο πεδίο εφαρμογής του οποίου υπάγονται και οι Δ.Ε.Υ.Α) για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο υφίσταται αναπλήρωση. Σε περίπτωση που αυτοί δικαιούνται επίδομα θέσης ευθύνης από δύο θέσεις, λαμβάνουν μόνον αυτό της ανώτερης βαθμίδας (δηλ. αναπληρωτή Προϊσταμένου Τμήματος- Δ/σης).
- Επί του ζητήματος της **μη ύπαρξης αποφάσεων αναπλήρωσης**, το ζήτημα επιλύει η πάγια νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας ως εξής: «... Αντιθέτως, στην περίπτωση αναπληρώσεως των προϊσταμένων των πιο πάνω υπηρεσιών, που δεν υπάρχουν ή είναι απόντες ή κωλύονται, δεν απαιτείται ούτε να εκδίδεται από τον προϊστάμενο απόφαση για την αναπλήρωση, ούτε συνεπώς και να μνημονεύεται τέτοια απόφαση στις πράξεις που εκδίδει ο αναπληρωτής. Απαιτείται όμως να προκύπτει ή να αποδεικνύεται ότι ο αναπληρωτής ήταν ο υπάλληλος που κατά το νόμο δικαιούται να αναπληρώνει τον Προϊστάμενο. (πρβλ. ΣτΕ 3094/2002, 16/1994, 320/1995, 1744/92, 3126/1987 (7μ.)).». Στην προκειμένη περίπτωση οι τελούντες χρέη αναπληρωτών πράγματι είναι οι «κατά το νόμο» δικαιούμενοι προς την αναπλήρωση, βάσει του ισχύοντος Ο.Ε.Υ (ΦΕΚ Β' 1466/2008) και επομένως τεκμαίρεται ότι αυτοί είναι οι νόμιμοι (βάσει του Ο.Ε.Υ.) αναπληρωτές, και επομένως το γεγονός της ανυπαρξίας αποφάσεων ορισμού αναπληρωτών **δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της αναπλήρωσης.**

Επί του ζητήματος του **νομίμου χρονικού ορίου της αναπλήρωσης (και άρα και του χρονικού ορίου λήψεως του επιδόματος θέσεως ευθύνης)** πρέπει να επισημανθεί ότι:

- Ο θεσμός της αναπλήρωσης έχει προσωρινό και χρονικά περιορισμένο χαρακτήρα.
- Το αυτό συνάγεται εξάλλου από τη γραμματική ερμηνεία και των διατάξεων του Ο.Ε.Υ. της Δ.Ε.Υ.Α., περί αναπλήρωσης των Προϊσταμένων κάθε Υπηρεσίας :

(ενδεικτικά) **Άρθρο 6 παρ. 4** «Τον Προϊστάμενο Τεχν. Υπηρεσίας αναπληροί όταν απουσιάζει ή κωλύεται ο αρχαιότερος των υπευθύνων τμημάτων της Τεχνικής Υπηρεσίας όταν δεν έχει οριστεί άλλος αναπληρωτής με απόφαση Γενικού Διευθυντή»

Ο αναπληρωτής εκτελεί καθήκοντα τακτικού Προϊσταμένου μόνον όταν ο τελευταίος απουσιάζει ή κωλύεται. Τόσο η απουσία όσο και το κώλυμα είναι περιπτώσεις **προσωρινής αδυναμίας ασκήσεως καθηκόντων. Επομένως δεν νοείται συνεχής και επ' αόριστον αναπλήρωση των Προϊσταμένων των Υπηρεσιών της Δ.Ε.Υ.Α.**

- Στην υπό κρίση περίπτωση, από τα πραγματικά περιστατικά που μας παραθέσατε συνάγεται ότι ορισμένοι Προϊστάμενοι/ Υπεύθυνοι Υπηρεσιών/ Τμημάτων ασκούν άλλα καθήκοντα από αυτά για τα οποία έχουν οριστεί, και τους αναπληρώνουν επ' αόριστον οι κατά τον Ο.Ε.Υ. δικαιούμενοι υπάλληλοι, έχοντας **οιονεί υποκαταστήσει** τους Τακτικούς Προϊσταμένους/ Υπευθύνους. **Η αναπλήρωση, υπό το πρίσμα αυτό, δηλαδή ως «μόνιμη» και χρονικά απροσδιόριστη, δεν γίνεται νομίμως.**
- Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαίο και προς αποκατάσταση της νομιμότητας, αφού υπάρχει επί της ουσίας **αδυναμία** των αναφερόμενων στο ιστορικό υπαλλήλων οι οποίοι κατέχουν θέσεις ευθύνης (Προϊσταμένων Υπηρεσιών/ Υπευθύνων Τμημάτων), λόγω φόρτου εργασίας, εκτέλεσης καθηκόντων σε άλλες θέσεις κ.ο.κ, **να ληφθούν, εντός σύντομου από του παρόντος και ευλόγου χρόνου, αποφάσεις περί ορισμού νέων Προϊσταμένων και Υπευθύνων** (στις

υπηρεσίες και τα τμήματα που μας αναφέρετε) , σύμφωνα με τις διατυπώσεις του άρθρ. 6 παρ. 5 β' ν. 1069/1980 (ήτοι από τον νόμιμο Γενικό Διευθυντή).

- **Μέχρις λήψεως των ανωτέρω αποφάσεων (οι οποίες πρέπει να ληφθούν σε σύντομο και εύλογο χρόνο προς αποφυγή καταστρατήγησης του θεσμού της αναπλήρωσης), μπορούν νόμιμα να ασκούν χρέη αναπληρωτών οι αναφερόμενοι στο ιστορικό υπάλληλοι, εφόσον είναι οι κατά τον Ο.Ε.Υ. δικαιούμενοι να αναπληρούν τους απόντες Προϊσταμένους / Υπευθύνους.**
- Από την αρχή της αναπλήρωσης και μέχρις ορισμού νέων Προϊσταμένων και Υπευθύνων στις κρίσιμες, εξιστορούμενες στο ιστορικό, διοικητικές μονάδες της Δ.Ε.Υ.Α., οι αναπληρωτές, **νομίμως θα λαμβάνουν το επίδομα θέσης ευθύνης του Προϊσταμένου/ Υπευθύνου που αναπληρούν** (και εάν βρίσκονται και σε άλλη οργανική θέση ευθύνης- σε περίπτωση συρροής- θα λαμβάνουν μόνον το επίδομα για τη θέση που ασκούν αναπληρωματικά καθήκοντα ως ιεραρχικά ανώτερης, κατ'άρθρ. 16 παρ. 3 ν. 4354/2015).

Επί τω τέλει, να διευκρινιστεί ότι **κρίνεται αναγκαίο να κινηθεί, εντός σύντομου και ευλόγου από του παρόντος χρόνου, διαδικασία ορισμού εκ νέου των Προϊσταμένων Υπηρεσιών και Υπευθύνων των Τμημάτων** , όπως εξιστορούνται στο υπ' αριθμ. πρωτ. 2539354/ 14-05-2019 έγγραφο της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), και οι οποίοι αδυνατούν πλέον να ασκήσουν τα καθήκοντα τους, κατά τις διατυπώσεις του άρθρ. 6 παρ. 5 περ. β' ν. 1069/1980, διότι σε διαφορετική περίπτωση η γενόμενη αναπλήρωση δεν θα είναι πλέον νόμιμη.

Αθήνα, 07/06/2019

Ο γνωμοδοτών δικηγόρος

Νομικός Σύμβουλος της Ε. Δ.Ε.Υ.Α

Πάνος Ζυγούρης